

བོད་ཆིག་སྒྲིལ་སྒྲུབ་པའི་སྐེ་རགས།

ཆེ་བཟོད།^[1]

༡༡། རྒྱུད་ཡིག་ནི་མི་དང་མིའི་དབར་གོ་བར་སྤོང་ཆེད་ཅམ་ཞིག་མིན་པར། མི་རིགས་
ཤིག་གི་ངོ་བོའི་མཆོན་ཏྲགས་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་མི་རིགས་དེ་ཉིད་ཆིག་སྒྲིལ་སྒྲུབ་པའི་
སྐེ་རགས་ལྟ་བུ་ཡིན། དེ་བས་མི་རིགས་དེའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། སྤྱང་གཏམ། ལོ་
རྒྱུས། ལྷན་དག་སྒྲིལ་གར། རྒྱུ་རྩེས་སོགས་ཡོངས་རྫོགས་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུད་
ཡིག་ཐོག་ཆ་ཆར་བ་གནས་ཡོད་པ་དེ་དག་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཡིག་ཐོག་མེད་པས། གལ་
ཏྲེ་མི་རིགས་དེའི་རྒྱུད་ཡིག་གཅིག་ནས་བཅད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་ཁོར་ལུག་མེད་པ་དང་།
གཉིས་ནས་བཅད་སྤྱོད་མི་བྱེད་པར་སྤང་མེད་དུ་ལྷག་སོང་ན། མི་རིགས་དེའི་ཆོས་དང་
རིག་གཞུང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཡོངས་རྫོགས་སྤོང་རྒྱུ་རྩེས་པར་བརྟེན། དེང་སྐབས་འཛམ་
གླིང་ནང་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཡིག་དངོས་མིན་རིག་གནས་བཤུལ་བཞག་ལ་བརྩིས་ནས་
སྤྱང་སྤོབ་བྱེད་དགོས་པའི་དོན་གནད་དེར་ཐུག་ཡོད་པ་རེད།

དཔེར་ན། “བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དང་པོ་སྤོབ་དཔོན་ཐོན་མི་
སམ་གྟོ་ཏ་ནས་བཟུང་། ཏུས་རབས་ ༡༧ པའི་དཀྱིལ་དུ་སྤྲིན་གྲོལ་གླིང་ལོ་ཆེན་རྣམས་
བྱོན་པའི་བར་ལོ་གྲངས་ ༡༠༥༧ རིང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་མཁས་པ་སྤྲེལ་བསྒྲུབས་ ༢༠༠

[1] བོད་ཀྱི་སྤྱིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ཉམས་ཞིབ་པ། ✉ tsetsoe@gmail.com

ལྷག་ཙམ་བྱུང་བ་དེ་ཆོས་རྒྱ་ནག་དང་། རྒྱ་གར། བལ་ཡུལ། ལ་ཆེ། ལི་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་
སྐད་ནས་ནང་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་པོ་ལྷ་^[1]དང་། གསང་སྤྲུགས། གསོ་རིག་
སྐར་ཅིས། ལྷན་ངག་སྤྱི་རིག་པ། གཏམ་རྒྱུད། ཙོམ་ཡིག་སྒྲིམ་གར་བཅས་ནང་དོན་ཏ་
ཅང་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་རྣམ་གྲངས་མང་ལ་གཏིང་ཟབ་པ་བཅས་འབོར་ཆེན་པོ་དེ་ལྷ་བྱ་ཞིག་
བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ནས་བཀའ་འགྱུར་བོད་ ༡༠༧ འམ་ ༡༠༩ དང་། བསྟན་འགྱུར་བོད་
༡༡༩ ཙམ་ཡོད་”^[2]པ་དེ་དག་བོད་སྐད་ཡིག་རང་གི་ཐོག་ཆ་ཆང་བ་གནས་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་བཙན་བཟུང་མ་བྱས་གོང་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་
རིག་གཞུང་། རྒྱལ་རབས། ལྷན་ངག་སྤྱི་རིག་པ། ལྷ་བཞས། རྒྱུ་གཞུང་སོགས་ཡོངས་
རྒྱུགས་བོད་སྐད་ཡིག་ཐོག་བཅུ་གཉིད་ཀྱི་ཡོད་པས་དེ་དག་ཆ་ཆང་གོས་བོད་སྐད་
ཡིག་རང་གི་ཐོག་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཆོས་ལ་གསུམ་ཀྱི་བོད་མིའི་སྐད་གདངས་མི་
གཅིག་པ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཡིག་ཐོག་ཡོད་པའི་གསུང་རབ་དང་། ལོ་རྒྱུས། རྒྱུང་གཏམ་
སོགས་སྟོང་མངའ་རིས་ནས། རྒྱ་ཨ་མདོའི་བར་ཀྱི་བོད་མི་ཡོངས་རྒྱུགས་ཀྱིས་བཅུ་
གཉིད་དང་གོ་དོན་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

བོད་སྐད་ཡིག་གི་བྱུང་རབས་བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་ཏེ་དུས་རབས་བདུན་
པའི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་བཞེད་པ་དང་། ཡང་དེའི་གོང་ནས་ཡོད་པའི་བཞེད་ཚུལ་མི་
འདྲ་བ་ཡོད་མོད། “ང་ཆོ་བོད་པར་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་གོང་ནས་ཡོད་པའི་བོད་ཡིག་དེ།

[1] སར་ཕྱིན། དབུ་མ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། འདུལ་བ། མཛོད།

[2] ཏུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། <http://www.tbsheep.com/education/6231.html> བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་
ཐོག་ནས་སྒོ་བ་གསོ་མི་རིགས་ཅན་དུ་འགྱུར་རྒྱུར་མདུན་ལམ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་སྐོར་ཀྱི་ཙོམ་ཡིག་ནང་“བཀའ་འགྱུར་
བོད་ ༡༡༡ དང་། བསྟན་འགྱུར་ ༡༠༩ ”ཡོད་ཅེས་གསལ། ཡིན་ནའང་།

• བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་སྟོང་ཆ་ཤོག་གྲངས་ ༤༩ ནང་“སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་བཀའ་ལླེ་སྟོང་གསུམ་དང་།
རྒྱུད་ལྷེ་བཞི་བོད་དུ་འགྱུར་རོ་ཅིག་ལྟེན་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིཌ་པ་སྟེན་པ་བསྐྱེད་པ་བཟུང་དང་བཞེད་མ་བཟུང་ཡོད།”ཅེས་དང་།

• གོང་མཆུངས་ཤོག་གྲངས་ ༡༡༡༤ ནང་“རིག་གནས་སྐོར་དང་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བར་བྱེད་པའི་
བསྟན་བཅོས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་བ་སྟེན་པ་བཟུང་དང་བཙན་བཟུང་ཙམ་བཞུགས།” ཞེས་བཀའ་འགྱུར་དང་
བསྟན་འགྱུར་ཀྱི་བོད་གྲངས་མི་མཆུངས་པར་སྟང་།

ཐོན་མི་སམ་སྒོ་ཏའི་སྐབས་ལ་གསར་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནའང་འདྲ། དེའི་གོང་དུ་ཁང་ཁུང་
བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནའང་འདྲ། གང་ལྟར་རང་རྩ་བ་པའི་ཡི་གེ་འདི་འདྲ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་སློབས་པ་སྦྱེ་གི་འདུག”^[༥]གསུངས་པ་ལྟར། བོད་ཡིག་ག་དུས་བྱུང་
མིན་དང་སྐབས་བཅོས་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་། ཉན་ཁུལ་སྡེ་གཟར་དང་ཕྱིའི་བཅན་འཇུ་ལ་
སོགས་སྣ་ཆོགས་ཤིག་བྱུང་ཡང་སྐད་ཡིག་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་ཆོས་དང་རིག་
གཞུང་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྐུལ་འདེད་འོག་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ནམ་པ་མི་འཕྲོ་
བར་སྐྱུང་སྦྱོབ་ཇི་ལྟར་སྐབས་སྐབས་གཞིར་བཟུང་སྟེ་བརྗོད་རྒྱ་ཡིན།

མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དཔལ་ཡོན་གྱི་ཙུ་བ།

སློབ་གསོ་ནི་མི་སྣ་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་གལ་ཆེན་ཞིག་དང་། དེ་
ཡང་སྐད་ཡིག་མེད་ན་སློབ་གསོ་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་དང་། སྐད་ཡིག་ནི་སློབ་གསོའི་
དགོས་མཁོ་ཉག་གཅིག་དེ་ཡིན། བོད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུན་དུ་ཡང་“ཡི་གེ་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་
གཞི་ཙུ་ཡིན”ཞེས་ཡོངས་སུ་བྲགས་པ་ལྟར། རྒྱུང་ས་སོ་སོ་མི་སྒྲིེར་དང་། ཆེ་ས་རྒྱལ་ཁབ་
དང་འཛམ་གླིང་གི་མདུན་ལམ་སོགས་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ལ་བསམ་སྟོག་ཏོང་རྒྱུར་སྟོ་
ཤེད་རྟེན་སྐབས་པ་མ་ཟད། སེམས་ནང་སྤྲགས་བསམ་དང་རེ་འདུན་སོགས་ཡོད་ཆད་ཀྱི་
འབྱུང་གཞིར་འགྱུར་ཡོད།

བོད་སྐད་ཡིག་ནི་བོད་མི་རིགས་འདི་ཉིད་དཔལ་ཡོན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འཕེལ་
རྒྱས་འགྲོ་བའི་ལམ་སྟོན་གྱི་སྟོན་མེ་དང་། བོད་ཡུལ་དུ་རྒྱལ་བསྟན་གྱི་སྟོན་མེ་སྤར་བའི་
ནོར་བུ། མདོར་ན་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཆོན་པར་བྱེད་པའི་སྟོག་ཤིང་དུ་གྱུར་ཡོད།
བོད་སྐད་ནི་བོད་ནས་བྱུང་བ་དང་། བོད་དུ་བོད་པས་བཅད་སྟོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་བོད་

[༥] རྒྱལ་དབང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ། <http://www.gyalwarinpoche.com/node/145>

སྐད་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། བོད་ཡིག་ནི་བོད་མིའི་སྐད་གདངས་དང་འཆམ་པར་བོད་
པ་རང་གིས་བཟོས་ཤིང་གཙོ་བོ་བོད་པས་བཅད་སྟོང་བྱེད་པས་བོད་ཡིག་ཅེས་ཐ་སྐད་
ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱུང་། ཡིན་ན་ཡང་ཅུབ་ཕྱོགས་པ་དང་། ཤར་ཕྱོགས་པ་སོགས་མི་རིགས་
གཞན་པ་ཆོས་ཀྱང་སོ་སོའི་སྐད་ཡིག་མིན་ན་ཡང་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གི་གོ་
ཉོགས་རྟེན་རྒྱུར་བོད་སྐད་ཡིག་ལ་མི་རྟེན་ཐབས་མེད་ཏུ་འགྱུར་ཡོད། དཔེར་ན་“དེང་
སྐབས་འཛམ་བུ་གླིང་འདིར་དཔལ་ན་ལ་རྒྱའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་འདི་ཉིད་
ལ་གཏིང་ཟབ་པོའི་ཐོག་ནས་འབྲེལ་བ་ཤད་རྒྱག་དགོས་བྱུང་ན་བོད་སྐད་ཡིག་ལ་མ་
བརྟེན་ཐབས་མེད་ཆགས་ཡོད་”^[4]པ་རེད།

མི་རིགས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་རྒྱས་པར་སྐུལ་འདེད།

བོད་ནི་མདོ་དབྱས་ཁམས་གསུམ་གྱི་བོད་མི་འདུས་སྡོད་ས་ཁུལ་ལས་གྲུབ་པ་དང་།
དེང་བོད་ཀྱི་མིང་ལ་མིང་འདོགས་བྱེད་ཚུལ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། འཛམ་གླིང་གི་
ཡང་ཅེ་དང་། བོད་མཐོ་སྐང་། གོ་ལའི་སྤེ་གསུམ་པ། ཞེ་ཤི་ཡའི་ཚུའི་བང་མཛོད་ཅེས་
འབོད་ལ། “བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
ངོ་བོ། མི་རིགས་གཞན་ལས་ཐ་དད་ཡིན་པ་བསྟན་གྱི་ཡོད།”^[5]

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་འཕེལ་གྱིབ་སྤྱོད་ཆོགས་ཤིག་བྱུང་སྟེ། “ལོ་ངོ་དུ་མའི་རིང་
ཆོས་རྒྱལ་ཆོའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་དབུ་ཁྲིད་མེད་པ་ཆགས་རྒྱུན་ནང་ཁུལ་འབྲེལ་བ་ཡག་
པོ་མེད་པར་བོད་ཉམས་ཆག་སོང་ཡང་། བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་གཅིག་གྱུར་ཏུ་བསྐྱེད་སྐྱབ་
པ་ནི་བོད་སྐད་ཡིག་དང་། སྐད་ཡིག་ནང་ཡོད་པའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལ་

[4] <http://www.gyalwarinpoche.com/node/145>

[5] བཀའ་སློབ་སྤྲིང་གི་ནོར་བུ། <http://www.gyalwarinpoche.com/node/134>

སྐྱོ་པོ་ཆགས་ཀྱང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཞེན་ཁོག་དང་ལྷ་སྤུང་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་
བཟུང་སྟེ་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་སྐད་གདངས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཀྱང་
ཡི་གེ་གཅིག་པ་ཡིན། བཀའ་འཁྱུར་བསྟན་འཁྱུར་གཅིག་ཀྱི་ཏུ་འདོན་གྱི་ཡོད། **བོད་
རྒྱུ་རྒྱུ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བ་འདི་སྐད་ཡིག་གི་བཀའ་བྱིན་ཡིན། དེ་ཆབ་སྲིད་མིན་
ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཅ་བར་ཐུར་ཡོད།**”^[༡༣]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་གཞུང་གིས་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་བཅོན་
བཟུང་བྱས་རྗེས། བོད་རང་སྐྱོང་ཡོངས་^[༡༤]ཟེར་བ་དང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་^[༡༥] ཀན་
སུ་ཞིང་ཆེན་^[༡༦] སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་^[༡༧] ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་^[༡༨]ཟེར་བ་ལ་སོགས་
པའི་བོད་ས་དུམ་བྱར་བཤོས་ནས་དབང་སྐྱུར་བྱས་ཏེ་བོད་གཅིག་ཀྱི་རྣམ་པ་གཏོར་
ཐབས་ཀྱི་སྲིད་ཁྲུས་བཟུང་བ་དང་། ཆབ་སྲིད་ཐད་ས་ཁོངས་བདག་དབང་གི་དགོས་
མཁོ་སྐོང་ཆེད་“མདོ་དབྱས་ལྷགས་ལམ”ལ་“མཆོ་བོད་ལྷགས་ལམ”^[༡༩]དང་“ཁམས་
དབྱས་གཞུང་ལམ”ལ་“སྟོན་བོད་གཞུང་ལམ”^[༢༠]ཞིས། བོད་མདོ་སྐད་མཆོ་སྟོན་དང་

[༡༣] ཡུལ་དབང་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ། <http://www.gyalwarinpoche.com/node/145>

[༡༤] མངའ་རིས་ས་ཁུལ། ལྷག་ཆུ་ས་ཁུལ། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ། གཞིས་ཆེ་ས་ཁུལ། ཉིང་ཁྲི་ས་ཁུལ། ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ།

[༡༥] མཆོ་རུག། མཆོ་བྱང་། ཟེ་ལིང་། མཆོ་སྟོ། མ་སྟོ། ཡུལ་ཤུལ། མགོ་ལོག།

[༡༦] རྒྱུའི་ཀན་སུ་ཞིང་ཆེན་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་བརྟུག་པའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། རང་སྐྱོང་རྫོང་ཁག་ནི།
གཙོད་གྲོང་ཁྱིམ་། བ་ཅེ། ཅོ་ནེ། འབྲུག་ཆུ། ཐེ་པོ། མ་ཆུ། ལྷ་ཆུ། བསང་རྒྱལ་མ་སྤང་།

• དཔལ་རིས། རྒྱུའི་ཀན་སུ་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ལྷུ་ལྷན་གྲོང་ཁྱིམ་ཁོངས་སུ་བརྟུག་པའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་།

[༡༧] རྒྱུའི་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་བརྟུག་པའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། རང་སྐྱོང་རྫོང་ཁག་ནི།
དར་ཆེ་མདོ། ལྷགས་ཟམ། རོང་བྲག་བརྒྱུད་ལུག་ཀྱི། ཉལ་ཆུ། ཏུ་ལུ། བྲག་མགོ། དཀར་མཛེས། ཉལ་རོང་། ལྷེ་དགེ། དཔལ་
ཡུལ། ལེར་ཤུལ། གལེར་ཐར། ལི་ཐང་། འབའ་ཐང་། ཆ་ཕེང་། འདབ་པ། ལྷེ་རོང་།

• ཁྲི་ལི། ལེང་ལྷན་དབྱེས་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ནང་བརྟུག་པའི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་།

• ར་བ་ཆའང་རིགས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། འབར་ཁམས། ལུང་དགུ། བཟ་ཤིས་སྤིང་། མའོ་རྫོང་། ལུང་ཆུ། གཟི་ཅ་
ལྷེ་དགུ། ལྷ་ཆེན། བཅོན་ལྷ། ཁོ་ཆུ། འཛམ་ཐང་། ར་བ། མཛོད་དགེ། ཀླ་ཁོག་གམ་དམར་ཐང་།

[༡༨] རྒྱུའི་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་བརྟུག་པའི་བོད་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཏེ། རྒྱལ་ཐང་ཤམ་
རྩ་ལ་སོམས་ཀྱི་ཉི་ཁྲུ། བདེ་ཆེན། འབའ་ལུང་།

[༡༩] http://xizang.news.cn/xinwenzhongxin/2016-07/07/c_135495035.htm

[༢༠] http://xizang.news.cn/tupianzhongxin/zhutu/2016-07/11/c_135504711.htm

བོད་མི་ཁྱོད་དཀར་མཛེས་སོགས་བོད་ཁུལ་དེ་དག་བོད་ཁུལ་མ་ཡིན་པར་སྐྱབ་ཐབས་
ཀྱི་བཅོམ་ཆོག་སྟོང་པ། བོད་པའི་མིང་རྒྱ་མིང་^[10] དུ་བསྒྱུར་བ། མི་རིགས་གཅིག་དང་
སྐད་ཡིག་གཅིག་གྱུར་ཞེས་རྒྱ་སྐད་སྟོང་རྒྱུར་བོད་སྐད་ཡིག་སྒྲུབ་མེད་བཏང་ནས་བེད་
སྟོང་བྱེད་པའི་ཁོར་ལྷག་འཕོག་པ་སོགས་རེད།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ཐབས་བརྒྱ་རྒྱུ་སྟོང་གི་སྟོན་བོད་ས་དུམ་བྱར་
བཅད་དེ་བོད་ཁུལ་དབང་རྒྱུར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཙམ་ལས། ཆོལ་གསུམ་བོད་མིའི་ཆིག་སྒྲིལ་
ཀྱི་བསམ་སྟོན་འདུ་ཤེས་རྩ་བ་ནས་གཏོར་བྱབ་མེད་པ་རེད། དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༡ ལོ་
བོད་ཁུལ་ཡོངས་སུ་མི་རིགས་དང་སྐད་ཡིག་ ཆོས་དད་རང་དབང་གི་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་
ལས་འགུལ་མང་དུ་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༡༧ ཉིན་རྩ་བ་གཉིད་ཤོན་
པའི་དུས་འཁོར་གྲུ་ཆོང་གི་སྐུ་ཞབས་བཟུ་སྟེས་རང་ལུས་མེར་སྲིག་གནང་བ་ནས་
བཟུང་བོད་ནང་ནས་བོད་མི་ ༡༤༥ ^[11] ཡིས་རང་ལུས་མེར་སྲིག་གནང་སྟེ་བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དང་། སྐད་ཡིག་ ཆོས་དད་སོགས་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད། མ་ཆུངོང་བོད་
ཡིག་སྐྱོབ་འབྲིང་གི་སྐྱོབ་མ་ཆེ་རིང་སྟེད་^[12] དང་། རེབ་གོང་རོང་པོ་དཔོན་ཆེན་ཀྱི་
སྐུ་ཞབས་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལྷན་^[13] ལྷ་བྱང་བཟུ་ཤེས་འབྲེལ་ལྷ་སྟེ་ཨ་མཆོག་
ལྷ་ཤོད་སྟེད་སྟེ་པའི་མཐོན་པོ་ཆེ་རིང་།^[14] རེབ་གོང་སྐད་པ་ཁ་རྒྱ་སྟེ་པའི་ལྷགས་མོ་

【10】 བོད་ཀྱི་སྐད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། ད་ལྟའི་བོད་ནང་གི་དབང་འཛིན་པ། ༡༠༡༤ ཁུལ་དང་གོང་ཁྱེར་ནས་སྡོངས་
དང་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་བར་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྩ་སྟོན་ཅེས་པའི་ཤོག་གངས་ ༩༥ ནང་“ཉི་མུས་”དང་ ༡༩༠ ནང་“མང་
རྩུ་རྩུང་” “སྐུ་སྐྱུ་ལུང་། ཆོས་ཅན་ཞིན་”ལ་སོགས་པ་བོད་རིགས་ལ་རྒྱ་མིང་བྱས་པ་མང་དུ་ཡོད།

【11】 <http://www.rfa.org/tibetan/list-of-self-immolation-final-5-10-2016.pdf>

【12】 <http://www.rfa.org/tibetan/chediklaytsen/amdolaytsen/amdo-stringer/self-immolation-by-student-of-machu-tibetan-school-03052012101733.html>

【13】 <http://www.rfa.org/tibetan/otherprograms/newsanalysis/jamyang-palden-self-immolated-28th-03142012094759.html>

【14】 <http://www.rfa.org/tibetan/sargyur/Gonzo-Tsering-Lhuchu-immolation-11102012210651.html>

དེའི་སྐད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་དང་གོང་འཕེལ་གཏོང་དགོས། གལ་ཏེ་དེ་ལས་ལྷག་སྟེ་མི་
རིགས་ཤིག་ཙམ་མེད་དུ་གཏོང་དགོས་ན། སྟོན་ལ་མི་རིགས་དེའི་སྐད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་
མེད་པར་བཟོས་ན་མི་རིགས་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་འགྱུར་སྲིད།”^[༡༩] ཅས་
པ་ལྟར། དེང་མན་རྩའི་མི་རིགས་ལ་མཆོན་ན་“མན་རྩ”ཞེས་པའི་མིང་ཙམ་ལས་མི་
རིགས་རང་གི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་ཆོས་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ནས་མི་རིགས་གང་
ཡིན་ངོས་བཟུང་མི་སྟབ་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།

དེས་ན། བོད་མི་ཞིག་ཡིན་ན་བོད་སྐད་ཡིག་ལ་བརྟེན་བཤད་དུང་ཞིན། དེ་
སྦྱོང་བའི་སྐུལ་སྤོང་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིང་
བཅུ་པས། “བོད་པ་ཡིན་ན་བོད་ཡིག་སྟོབ། ལ་ལས་བྱ་རབས་ཆ་རྒྱུད་དང་བཅས་རང་
སྐད་ཡལ་བར་དོར་ནས་གཞན་སྐད་ལ་བརྟེན་པ་ནི། མི་རིགས་རང་ལ་མཆོན་ན། ཏྲ་
ཐོག་ནས་གཡག་ཐོག་དུ་བཞོན་པ་ལས་མ་འདས་”^[༢༠] པས། མི་རིགས་ཤིག་སྟོན་ཐོན་
གི་ཕྱོགས་སུ་ཡར་རྒྱས་དང་གོང་འཕེལ་འགྲོ་དགོས་ན། མི་རིགས་དེའི་སྐད་ཡིག་བེད་
སྤྱོད་སྟབ་པ་དགོས། སྐད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་སྟབ་ན་དེའི་ཐོག་གནས་པའི་ཆོས་དང་རིག་
གཞུང་ཡོད་ཆོད་སྲུང་སྦྱོབ་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་རུས་པ་ཐོན་ངེས་རེད། དེ་ཡང་
སི་ཏྲ་ལིན་(Stalin)གྱིས། “མི་དམངས་ཁྱིེ་སྦྱོང་མང་པོས་མི་རིགས་རང་གི་སྐད་ཡིག་དེ་
ཉིད་བེད་སྤྱོད་བྱས་ན། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་རིག་གནས་གོང་འཕེལ་བཅས་གི་
ཐད་ལ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་འབྱུང་སྟབ་གི་རེད།” དེར་བརྟེན་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་
ཡིག་སྦྱོང་ཆོགས་དང་འཆོ་བའི་ཁྲོད་དུ་བེད་སྤྱོད་ཨང་དང་པོར་དགོས་པ་དེ་ཡིན་ནོ།།

[༡༩] <http://monlamit.org/en/node/11>

[༢༠] <http://www.lhasapost.com/variety/variety/advices/1022-2015-09-25-10-21-01.html>